

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуманістична психологія: Антологія: навч. посібник: у 3-х т. / упорядн. і наук. ред. Р. Трач (США) і Г. Балл (Україна). К.: Унів. вид-во Пульсари, 2001. Том 2: Психологія і духовність: (світоглядні аспекти гуманістично зорієнтованих напрямів у сучасній західній психології). 2005. 279 с.
2. Кузікова С. Емпіричне дослідження саморозвитку суб'єктної діяльності. *Психологічні науки: проблеми і здобутки*. Додаток 1 до №1, Том IV, 2012. Тематичний випуск «Проблеми емпіричних досліджень у психології». Вип. 6. С.132–139.
3. Кузікова С. Розробка діагностичного інструментарію вивчення особливостей саморозвитку особистості. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського: збірник наукових праць / за ред. С.Д. Максименка, Н.О. Євдокимової*. Т. 2. Вип. 6. Миколаїв: МДУ імені В.О. Сухомлинського, 2011. С. 159–164.
URL: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvmdu/psykh/2011_6/32.pdf
4. Міляєва В.Р., Бреус Ю.В. Формування компетентності саморозвитку особистості як основа підготовки майбутнього фахівця. *Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України*. 2011. Т. XIII. Ч. 7. С. 120-128.
URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/19666898.pdf>
5. Михальчук Н., Хупавцева Н. Розвиток особистісного досвіду майбутнього психолога під час його професійної підготовки у вищій школі. *Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації. Український науковий журнал*. Університет «Україна», 2011. №3. С. 385–389.

Оксана БОДНАР

доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

Марина ШКОДА

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ ВИБОРУ
ІНСТРУМЕНТАРІЮ УРОКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Сьогодні в умовах дистанційного навчання змінюється підхід до вибору педагогічних методів і технічних засобів. Актуальність педагогічно-психологічного контексту інструментарію полягає у тому, що інтеграція візуалізації та якісного звукового фону сприяє глибшому сприйняттю матеріалу та взаємодії з ним на підсвідомому рівні. Ці аспекти, обґрунтовані нейронауковими дослідженнями, вказують на необхідність гармонійної комбінації візуальних та аудіальних елементів для оптимізації навчального процесу. Відтак дистанційне навчання в умовах воєнного стану потребує адаптації змісту та структури уроків до реалії сьогодення, оскільки на перший план виходить психологічний стан здобувача освіти, розвиток дослідницької та самоосвітніх компетентностей з урахуванням інструментарію побудованого на візуалізації використанні аудіальних інструментів.

Під «дистанційним навчанням» розуміється «індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу» [4]. Метою дистанційного (синхронного та асинхронного) навчання є виховання вмотивованого здобувача освіти, здатного до спілкування, навчання, самоосвіти (самонавчання) та розвиток його ключових компетентностей. Відтак актуальною є проблема на сьогодні формування дослідницької компетентності учнів та впровадження спеціалізованої освіти яка відповідно до «Стандарту...» [5] має забезпечити розвиток дослідницької компетентності здобувачів освіти.

Варто зазначити, що розвиток дослідницьких компетентностей неможливий без самоосвітньої компетентності. Підтвердження вищесказаного знаходимо у Концепції НУШ [3], законі України Про освіту [2], та Державному стандарті початкової освіти [1]. Самоосвітня компетентність входить у групу ключових компетентностей і формується на основі саморозвитку та самовдосконалення. Саме тому, як зауважувала О. Савченко, в освітньому процесі важливо педагогам сприяти «зростанню особистого фактора в учінні» [6]. Тому діяльність вчителя для формуванні дослідницької компетентності потребує використання ролі тьютора, модератора, фасилітатора, коуча та ментора, а це потребує, щоб вчитель опанував широким спектром педагогічного, психологічного та цифрового інструментарію.

До педагогічного інструментарію формування дослідницької компетентності учня віднесемо методи традиційного та інноваційного навчання. Зокрема традиційний інструментарій дистанційного навчання з елементами візуалізації включає в себе бесіду, лекцію, розповідь, опис, інсценізацію, переклад, читання, опрацювання підручника, демонстрацію, ілюстрацію, практичні роботи, тестові завдання, повторення.

Проте з розвитком технологій і дослідженням ефективності навчання, інноваційні методи почали активно інтегрувати елементи візуалізації та аудіальних ефектів. Наприклад, використання анімованих відеороликів для вивчення граматики, інтерактивних віртуальних турів для поглиблення лексичних навичок, або використання AR (доповненої реальності) для поглиблення культурного занурення. Такі підходи не тільки сприяють кращому засвоєнню матеріалу, але й роблять процес навчання більш захоплюючим та мотивуючим для студентів.

Важливими традиційними психологічними інструментами, що включають аудіоелементи, є похвала, підбадьорення, заохочення, психологічні хвилинки, дихальні вправи, медитації, надання права вибору, спільне вирішення проблем, практика відкритого спілкування. А серед інноваційних методів виділяються використання віртуальної реальності для іммерсивного занурення, інтерактивні

додатки з елементами гейміфікації, адаптивні платформи навчання, що підлаштовуються під індивідуальні потреби учнів, та застосування штучного інтелекту для персоналізації навчального процесу.

Використання цифрових інструментів на уроках англійської мови з психологічної точки зору представляє собою важливий компонент сучасного навчального процесу. Адже нині формується новий тип педагогів та управлінців (нетократія), «який переводить нас і нашу свідомість в іншу, віртуальну реальність». Віртуальну не тому що це «іреальний» світ, а тому, що у штучно сконструйованому кібернетичному просторі є мінімальна кількість перешкод для досягнення запланованого» [7].

Відтак важливість цифрових технологій є незаперечною. По-перше, цифрові технології стимулюють візуальне та аудіальне сприйняття, що забезпечує більш глибоке та зрозуміле засвоєння матеріалу. По-друге, інтерактивність та динамічність цифрових ресурсів збільшують мотивацію та зацікавленість учнів, дозволяючи їм відчувати свою активність та вплив на процес навчання. Також, адаптивні платформи навчання можуть персоналізувати досвід навчання, враховуючи індивідуальні потреби та темпи розвитку кожного студента. З психологічної точки зору, це сприяє покращенню самопочуття учнів, почуттю досягнення та впевненості у власних здібностях.

Програмні продукти для вивчення англійської мови постійно розвиваються, інтегруючи новітні технології, методики та педагогічні підходи для оптимізації та персоналізації навчального процесу. Вони включають в себе сервіси для онлайн-демонстрацій та симуляцій (Mazabook, PlantSnap); сервіси для створення ментальних карт та карт знань (Mindmeister, CartoDB); електронні інтерактивні дошки (Miro, Padlet, Lino); сервіси для створення тестів та інтерактивних вправ (Kahoot, Classtime, Easy test maker) віртуальні екскурсії, ресурси для створення презентацій (Canva, Prezi); сервіси для створення підбірок матеріалів (Miro, Padlet, Wakelet), створення коміксів (Storyboard, Make Belief Comix), тестування та перевірка знань; вікторини, кросворди, ребуси (Kahoot, Quizlet, онлайн-тести «На урок»); інструменти для відеоконференцій;

відеолекції, мобільні застосунки, сервіси для створення QR-кодів та скорочення URL [4].

Методика проведення дистанційних занять англійської мови у початковій школі знаходиться у процесі становлення, а викладання в умовах війни стало серйозним викликом для системи освіти в цілому та вимагає комплексного переосмислення підходів у сфері освітньої діяльності.

Перший виклик – психологічний стан здобувачів освіти. Вчитель повинен розуміти типологію дитячого стресу, розпізнавати його прояви та уміти вчасно реагувати.

Другий виклик – сформувати необхідний рівень уміння використовувати цифрові технології у дітей молодшого шкільного віку. Зауважимо, що дистанційне навчання дає змогу удосконалювати навички аудіювання, адже слухання можна проводити в навушниках і за допомогою цифрового інструментарію вчитель забезпечить абсолютну тишу на занятті. До мінусів віднесемо погане інтернет з'єднання, відсутність технічних засобів високої якості.

Третій виклик – це індивідуалізація навчання, врахування стану здоров'я, типу пам'яті та темпераменту, особливості сприйняття інформації, потреби та інтереси.

Слід акцентувати увагу на специфіці викладання англійської мови, до якої належать: артикуляційна база, яка відрізняється від української, структура речення, розмаїття синонімічних рядів, полісемія слів, особливості вживання фразових дієслів, ідіоматика та інші граматичні нюанси.

Отже, у світлі акцентованих особливостей викладання англійської мови в дистанційному форматі, неможливо недооцінити значущість адаптації навчального змісту та цифрового інструментарію до психолого-педагогічних потреб молодшого школяра. Візуалізація, аудіалізація та цілеспрямоване застосування цифрових технологій виявляються не лише інструментами підтримки навчання, але й засобами формування психологічного комфорту та безпеки учнів. Тільки дотримуючись принципів педагогічного оптимізму,

системності, гуманізму та толерантності, можна гарантувати створення умов для гармонійного розвитку ключових компетенцій учнів в сучасних умовах освітнього процес.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL: rada.gov.ua (дата звернення: 22.09.2023)
2. Закон України “Про освіту”. URL: nus.org.ua (дата звернення: 21.09.2023)
3. Концепція Нової української школи. URL: mon.gov.ua (дата звернення: 21.09.2023)
4. Методичні рекомендації: Організація дистанційного навчання в школі.-2020. С.18-35. URL: mon.gov.ua (дата звернення: 20.09.2023)
5. Про затвердження Стандарту спеціалізованої освіти наукового спрямування Наказ МОН № 1303. 2019. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/65987/ (дата звернення: 21.09.2023)
6. Савченко О.Я. Уміння вчитися як ключова компетентність молодшого школяра посібник. Київ: Педагогічна думка. 2014. С.66-147.
7. Управління закладом освіти: підручник. За редакцією професора В.В. Крижка, професора О.С. Боднар. Авт. колектив: С.Г. Немченко, В.В. Крижко, О.С. Боднар, та ін. Київ: Освіта України, 2022. 556с.

Олександр ІВАСКЕВИЧ

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, Київський
Університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ НАСТІЛЬНО РОЛЬОВИХ ІГОР ЗАДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ АДАПТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Як результат подій минулих 10 років, тенденція до постійних змін в умовах взаємодії із оточуючим середовищем та викликами у соціалізації молоді та молодих дорослих, адаптивність набуває все більшої вагомості. Додатково,